

Obol – den dribblande sponsorn. Kaliber, P1 Sveriges Radio

I höstas kom Obol Investment in på bred front som sponsor inom svensk basket och hockey. De skrev miljonkontrakt med både klubbar och Basketbollförbundet. En idrottsintresserad lyssnare tipsade i slutet av oktober om att det fanns frågetecken kring den nye sponsorn. Vi - Anna Jaktén och Björn Tunbäck - höll båda på med andra jobb då. Efter några småkollar vid sidan om började den ene av oss undersöka Obol andra veckan i november och den andra från och med tredje veckan i november. Resultatet publicerades dels i Ekot och Radiosporten 2 december 2006, dels i Kaliber, Ekot och Radiosporten 3 december. Dessutom sändes inslag och telegram av flera P4-stationer, inte minst Radio Norrbotten.

Vid kartläggningen pratade vi med människor i Sverige, Schweiz, Österrike, Irland, Kanada, Malaysia, Jungfruöarna. Vi ringde domstolar och vi använde databaser, telefonkataloger, bolagsregister och finansinspektioner i de länder där Obol sade sig vara verksamma.

Genom Mediarkivet, Sveriges Radios tidningsarkiv, SVT:s och SR:s arkiv fram allt som fanns om Obol och dess huvudman Bo Johansson genom åren.

Undersökningen av bolagen

Obol skriver på sin hemsida www.obolinvestment.com att de förvaltar 1,5 miljarder dollar. I en broschyr uppger de 10 miljarder dollar. I vår intervju med Bo Johansson sa han 15 miljarder dollar. Det är en orimligt stor skillnad och inte trovärdigt. Deras egna uppgifter om hur många fonder de har varierar mellan en (1) och 38.

Obol brukar, av bland andra Bo Johansson, beskrivas som en finansgrupp med bas i Schweiz som startats för att ta hand om en adlig engelsk industrifamiljs – Sir Brownleights – förmögenhet. Vår undersökning pekade på att allt var ett luftslott.

På Handelshögskolans bibliotek i Göteborg finns flera betaldbaser med både företagsinformation och klipp från finanztidningar i flera länder. Där fanns inga spår av någon stor internationell finanskoncern eller fond med Obol i namnet, någon rik industrifamilj Brownleigh eller en internationell finansman med namnet Bo Johansson.

Vi kontrollerade med bolagsregistren i Sverige, Schweiz, Irland, Storbritannien, Kanada och Brittiska Jungfruöarna. Dessutom med register i ett par provinser i Kanada. Via finansinspektionerna och fondföretagsföreningar i Sverige, Schweiz och Ontario i Kanada förstod vi att ingen hade några tillstånd att handla med någon fond med namnet Obol. Den internationella, Schweizbaserade Obolkoncernen visade sig till sist finnas på Brittiska Jungfruöarna, ett skatteparadis. Där finns två fonder och två Obolbolag, men inga anställda.

En sökning i Whois visade att koncernens hemsida ligger på en server i Köping i Johanssons kollega, Jan Saradlics, namn.

Obols kontaktadresser

På hemsidan står tre kontaktadresser och nummer till Toronto, Labuan-Malaysia och Örebro.

Numret i Toronto är stängt. Genom nummersökning på adressen hittade vi andra i huset. De kände inte till Obol-företaget. I Malaysia gick numret till en brevlådefirma.

Vi ringde också kontoren i Sverige och Malaysia för att låtsas vilja placera hos dem.

Bo Johansson sa att Obol är stor ägare i Dundee Securities, ett ledande kanadensiskt finansföretag. Dundee skulle sköta Obols fond(er), sa han. När vi ringde Dundee var de undrande. Efter några dagar begärde de att få bli strukna från Obols hemsida. Från Obol talade vi med Bo Johansson, Jan Saradlic och Thomas Nyström, som representerat Obol gentemot klubbarna. Nyström och Johansson intervjuade vi.

Vi kontaktade också Basketbollförbundet och klubbarna Obol skrivit sponsoravtal med. Det krävde många samtal eftersom inte alla hade klart för sig vilket bolag de egentligen skrivit kontrakt med. Den förvirringen kvarstår.

Bo Johansson

Eftersom Bo Johansson framhåller sin egen livshistoria i intervjuer och på sin hemsida www.bojohansson.com var det viktigt att kontrollera.

Han lämnade Sverige 1994. För att få tag i hela hans personnummer använde vi både Skatteverket och Landsarkivet i Härnösand.

Genom hans gamla skola i Gällivare fick vi tag i tidigare klasskamrater.

Med hjälp av folkbokföringen såg vi att han ljugit om att hans föräldrar dog när han var 16 år. Han var också skriven på flera svenska adresser 1990-94 när han själv säger att han var VD för Obol i Schweiz.

Adelsfamiljen Brownleigh som skulle ha anställt honom hittade vi heller inte. Riddarhuset tipsade oss om College of Arms i London. Där finns ingen sådan adlig familj registrerad.

Svårigheter

För att se att vi inte missade något eller missförstod vände vi oss dels till Handelshögskolan, dels till en kontakt som arbetar med företagskartläggningar. Vi visade också hela materialet för Aktiespararnas bolagsbevakare Gunnar Ek.

Av dem fick vi tips om nya kollar och dubbelkollar liksom en bedömning av våra fynd. Gunnar Ek kommenterade sedan öppet vad han ansåg om Obol.

För att få kommentarer från Finansinspektionen berättade vi för dem vad vi fått fram. Men medvetet höll vi oss till samtal och lämnade aldrig över något material. Vi försäkrade oss om att deras agerande gentemot Obol byggde på uppgifter från andra än oss. Annars hade vi blivit deltagare i processen.

Kaliber sänds söndagar. På lördagsmorgonen fick vi tack vare en kollega på SR Norrbotten veta att Norrbottens-Kuriren gjort nära nog samma jobb om Obol. Därför började Ekot redan på lördagsmorgonen sända de nyhetsinslag vi gjort. Vi skickade också vår release till TT redan på lördagen och publicerade hur vi gjort vår kartläggning på hemsidan (bifogas). Vi lade också ut hela intervjun med Bo Johansson, som vi var ensamma om.

Vi visste inte att någon annan varit på Obol. Efteråt har vi fått höra att kollegerna på Kuriren arbetat i månader med sin kartläggning. De hade anat att någon annan höll på med Obol. På fredagen tog de reda på att det var vi. Då beslöt de publicera.

Följder

Publiciteten i andra medier blev omfattande och har inte slutat ännu.

Sportbladet och Expressen gjorde uppslag under flera dagar. Även andra riksmedier tog upp Obol. I Örebro, Norrköping och Norrbotten där Obol sponsrat gjorde lokala och regionala medier även egna uppföljningar. Säkert har det bidragit att både vi och Norrbottens-Kuriren gjort varsin kartläggning.

Efter publiceringen har det också visat sig att LKAB, hockeyspelare i Luleå, Längmanska företagarfonden och personer runt Norrköping Dolphins satsat pengar i Obol.

Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen och korruptionsåklagare har visat intresse. Det kanadensiska finansbolaget anlät svensk advokat för att bli borttagna från Obols hemsida. Även Längmanska har anlitat advokat.

Inslagen har inte anmälts till granskningsnämnden (16 januari)